

LİBYA VE MALTA'DAKİ
MÜLTECİLER,
SİĞINMACILAR VE
GÖÇMENLER

GÜVENLİK ARIYORLAR,
KORKU BULUYORLAR

AMNESTY
INTERNATIONAL

Binlerce Somalili, her yıl savaştan zarar görmüş ülkelerinden güvenlik aramak üzere kaçırmaktadırlar. Libya'ya ulaşanlar için, gayri muayyen gözaltılar, işkence ve diğer suistimaller onları beklemektedir. Birçoğu, sonrasında, Avrupa'ya doğru çok tehlikeli deniz yolculuklarına kalkışırlar. Kurtulanlar kendilerini genellikle, tecrit ve sıkışık barınma alanlarında fakirliğin izlediği gözaltı ile karşılaştıkları, Malta'da bulmaktalar.

Her yıl on binlerce Somalili, 1991 yılından bu yana ülkelerini kasıp kavuran çatışmadan kaçmak için, ülkelerini terk etmektedirler. Bazıları, komşu ülkelere giderken, ne yazık ki, birçoğu, sığınmak için daha uzaklara seyahat etmektedir. Genellikle Etiyopya, Sudan ve Libya'ya doğru, uzun, pahalı ve tehlikeli yolculuklar yaparlar. Tutuklama, gayri muayyen gözaltı, işkence ve diğer suistimaller ile karşı karşıya geldikleri için – ve koruma veya çözüm aramak için hiçbir imkânları olmadığı için, Libya'da, umutları genellikle boşa çıkmaktadır.

Çoğu, tüm tasarruflarını, Akdeniz boyunca riskli deniz yolculuklarına çıkmak için kullanırlar. Bazıları denizde telef olmaktadır. Bazılarının yolları kesiliyor ve İtalyan veya Libyalı devriye gemileri tarafından Libya'ya geri gönderiliyorlar. Avrupa'ya ulaşanlar, gözaltı ile karşı karşıya gelebilmekteler. Örneğin Malta'da, Somaliler, diğer sığınmacılar gibi, ulaştıklarında gözaltına alınırlar, yine de birçoğu eninde sonunda, korumasız olarak kabul edilmekte, gözaltından serbest bırakılmakta ve yerleşim merkezleri açmaları için nakledilmektedirler. Orada, daha iyi bir gelecek veya Maltalı toplumla bütünleşme için kısıtlı imkânları olan aşırı kalabalık ve sağlıklı olmayan şartlarda, ufak bir gelir ile geçimlerini sürdürmektedirler. Birçoğu, ruhsal sağlık problemleri çekmektedir.

Uluslararası Af Örgütü Delegasyonu, Eylül 2010 tarihinde Malta'yı ziyaret etmiş ve birçok Somalili ile tehlikeli yolculukları ve onun ardından Libya ve Malta'da işkence ile sorgulanmaları hakkında görüşmüştür.

Tehlike içinde küçük bir sandal 17 Temmuz 2010'da, Libya'dan Avrupa'ya doğru küçük bir sandalda seyahat eden 55 kişilik Somalili bir grup, kendilerini tehlikenin içinde bulmuşlar ve yolları kesilmiş ve Malta'nın 45 mil güney doğusunda, kurtarılmışlardır. Yirmi sekizi, Malta Silahlı Kuvvetleri (MSK) P-52 devriye aracı tarafından Malta'ya getirilmişler, diğer yandan 27'si, bir Libya devriye botu tarafından Libya'ya geri getirilmiştir.

Bölünmüş Aile

Başlangıçta Somali'den Libya'ya kaçan, Ahmet Mahmut ve o dönem yedi aylık hamile olan Meryem Hüseyin, Ahmet iş bulamadığı için ve sürekli bir tutuklanma korkusu ile yaşadıkları için, Libya'yı terk etmeye karar verdiler. Birkaç kez, Libyalı gençler tarafından soyuldular, fakat tutuklanma korkusuyla polise şikâyet etmeyi göze alamadılar. 17 Temmuz tarihinde, Avrupa'ya doğru tekne yolculukları esnasında, ayrıldılar.

Maltalı merciler, - 18'si erkek ve 9'u kadın – 27 kişinin Libya'ya gönüllü bir şekilde geri döndüğünü söylemişlerdir. Buna rağmen, Uluslararası Af Örgütü'nün görüştüğü Somalilerin bazıları, farklı bir açıklama yapmaktadırlar. Kendilerine ilk yaklaşan aracın Malta botu olduğunu: özellikle savunmasız olarak düşünülen beş kadını aldığını, fakat can yelekleri, su ve bisküvi dağıttıktan sonra, sandaldaki diğer herkesi bıraktıklarını söylediler. Çok kısa bir süre sonra, bir başka gemi yaklaştı. Somalilere İngilizce ve İtalyan seslendirildi. İtalya'ya götürüleceklerini düşünerek, onların 27 tanesi, gemiye bindi. İçlerinden biri, Arapça konuşmalara kulak misafiri olunca,

Meryem, binmekte olduğu geminin Libya bandıralı olduğunu fark etmedi. Ahmet, Uluslararası Af Örgütüne, Maltalı görevlilere, Meryem ile tekrar bir araya gelmek istediğini bildirdiğinde, Libya gemisi hali hazırda ayrıldığı için, çok geç olduğunun kendisine söylendiğini anlatmıştır. Maltalı yetkililer, Ahmet'in kendilerine hiçbir zaman Meryem'in Libya gemisinde olduğunu söylemediğini ifade etmişlerdir. Meryem'in bebeği, Libya'ya döndükten iki ay kadar sonra ölü doğmuştur.

‘Libya’ya dönmektense denizde ölmek daha iyidir.’

Farah Anam, Eylül 2010 tarihinde Malta, Hal Far Kabul Merkezinde görüştüğü, Libya üzerinden Malta’ya ulaşmış, Somalili bir kadın.

© Associated Press

Kurtarılan mülteciler, sığınmacılar ve göçmeler Libya’daki Trablus’a geri götürülüyorlar.

– herhangi bir Uluslararası koruma olasılığından yoksun oldukları ve işkence ve diğer insan hakları ihlalleri riskleri altında oldukları Libya’ya geri dönmelerine neden olmuştur.

Uluslararası hukuk kapsamında, yine de, denizde yolları kesilen veya kurtarılan üçüncü dünya ülkesi milletlerinin üzerinde etkin kontrol, otorite veya yetkiye sahip devletler, açık denizler de dâhil, sınırlarının dışına uzanan yükümlülükler sahiptirler. En azından:

■ Uluslararası koruma için bireylerin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla, tam, adil ve yeterli sığınma tespit prosedürlerine ulaşabilmelerini sağlamalıdır; ve

■ gerçek bir zulüm veya ciddi zarar riski ile karşı karşıya gelebilecekleri, bir ülke veya bölgeye, herhangi bir bireyi, gerek doğrudan, gerekse dolaylı olarak, geri göndermemelidirler.

“onlar Libyalılar” diye bağırarak gemiden denize atlamaya kalkışmıştır. Hala sandalda olanlar, Libya gemisi olduğunu fark ettikten sonra gemiye binmeyi reddetmişlerdir. Bazıları paniklemiş, suya atılıyor veya intihar etmekler tehdit ediyordu. Hemen yanında durduğu bildirilen, Malta gemisi, o zaman, sandaldaki kalan Somalileri almış ve onları Malta’ya götürmüştür.

Her ne kadar Maltalılar, ailelerin bölünmesini önlemek için bazı adımlar atmış olsalar da, bir adam, Uluslararası Af Örgütüne, Libya’ya geri dönen hamile eşinden ayrıldığını söylemiştir (soldaki kutuya bakınız). Eylemleri ayrıca 27 Somalilinin – Merkez ve güney Somali’den kaçarlarken, Uluslararası korumayı hak eden –

27 kişinin tamamı, birkaç günden birkaç haftaya kadar uzanan dönemler içinde derhal gözaltına alınmışlardır. Gözaltında, raporlara göre, tüm erkeler bir duvarın karşısına sıralanmışlar ve sopalarla dövülmüşler ve sorgulama esnasında bazılarının elektrik şokları verilmiş. İki adam, gözaltında bilinmeyen yerlerde kalmışlar, iddiaya göre, geçişi organize ettiklerine inanılmaktalar.

Malta’ya götürülen 28 Somalilinin tamamı, iki ay içinde gözaltından çıkartılmış ve Uluslararası koruma verilmiştir.

Maltalı yetkililer, kanuna aykırı herhangi bir uygulama yaptıklarını yalanlamaya devam etmektedir. Eylül 2010’da, Uluslararası Af Örgütü, 17 Temmuz ve diğer benzer hadiselerin yapısı içinde, Malta’nın, denizde tehlikede olan kişilerin fiziksel güvenliğini temin etmenin ötesinde sığınmacılara yönelik Uluslararası yükümlülükler sahip olduğu kanaatinde olmadığını söylemişlerdir.

Misratah gözaltı merkezi, Libya. Haziran 2010'da BMMYK'nin çalışmalarının Libya'da kapanması öncesinde, BMMYK ve ortakları tarafından ziyaret edilmiş olan, "model" bir merkez olarak değerlendirilmekteydi. Uluslararası Af Örgütü, merkezi Mayıs 2009 tarihinde ziyaret etmiş ve iki yıldan daha fazla bir süredir orada tutulan, Somaliler de dâhil, sığınmacılardan ifadeler toplamıştır.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN SUÇ ORTAKLIĞI

AB ve üye ülkeleri, Libya'nın korkunç insan hakları sicilini görmezlikten geliyorlar ve Avrupa'ya Afrika'dan gelen insan akışını durdurmak amacıyla aktif bir şekilde işbirliği arayışındadırlar. Libyalı yetkililer, AB'nin Libya'dan onun "muhafızı" gibi görev yapmasını beklediğinden şikâyetçi olmaktadır, fakat bir bedel karşılığında bu rolü oynamaya istekli görünmektedirler. 2010 yılı Ağustos ayının sonlarında, Libya Lideri, Albay Muammer Kaddafi "aç ve cahil Afrikalıların Avrupa'ya akınını" durdurmak için 5 milyon € talep etmiştir. Yaklaşık bir ay sonra, Avrupa Komisyonu, Libya ile 2013'e kadar 50 milyon €'luk finansal destek karşılığında, "göç akımlarının yönetimini" ve "sınır kontrolü"nü kapsayan bir anlaşma imzalamıştır.

Avrupa'ya yollarının üzerindeki Libya aracılığı ile geçmiş olan "üçüncü dünya milletlerinin geri kabulünü" de içeren, bir AB-Libya çerçeve anlaşması üzerine pazarlıklar, son iki yıldır devam etmektedir. Ağustos 2008 tarihinde, Libya

İtalyan deniz araçları tarafından denizde yolları kesilen üçüncü dünya ülkeleri milletlerinin, kendi topraklarında karaya çıkmalarına izin vermeyi ve İtalya tarafından hibe edilen gemilerle Akdeniz'de devriye çıkmayı kabul etmiştir. O tarihten bu yana, mültecilerin, sığınmacıların ve göçmenlerin Avrupa'ya gelişleri belirgin bir şekilde düşmüştür. 2010 yılında örneğin, 28 kişi Malta'ya gelmiştir, 2009 yılında 1,500 ve 2008 yılında 2,775 kişiye nazaran.

Maltalı yetkililer, Libya'nın oynadığı rolün farkındalar. Örneğin, Dış İşleri Bakanı, Tonio Borg, Eylül 2010 tarihinde, sınırlarını daha iyi korumak amacıyla Libya'nın finansal destek talebini destekleyen şekilde teklif vermiştir.

Uluslararası Af Örgütü, Libya'nın AB ve üye devletlerine "desteğinin" mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler üzerindeki etkisi hakkında son derece endişe duymaktadır.

LİBYA: YARDIM ALACAK HİÇ BİR YER YOK

Libyalı yetkililere göre, Libya'da üç milyonun üzerinde "düzensiz göçmen" mevcuttur. Bu rakam, çatışma ve şiddetten kaçmış ve Uluslararası korunmaya ihtiyacı olan kişileri içeriyor. Buna rağmen, Libyalı yetkililer Libya'da hiçbir mültecinin olmadığı konusunda ısrar etmekte ve Mültecilerin Statüsünü ilgilendiren 1951 Konvansiyonu ve onun 1967 Protokolünü imzalamaya çağrılarını direnmektedirler. Ayrıca, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ile (BMMYK) bir mutabakat anlaşması imzalamayı reddetmektedirler.

BMMYK'nın, Libya'daki Uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişilere yardım etme imkânı oldukça sınırlıdır, özellikle de yetkililer, Temmuz 2010'da faaliyetlerini durduktan sonra. Yetkililer, bu tarihten itibaren, BMMYK'nin çalışmalarının sınırlı olarak yeniden başlamasına izin vermektedirler, fakat personelinin, gözaltı merkezlerine erişimi reddedilmiştir ve yeni sığınma taleplerini değerlendirememektedirler.

Libya, 1981 yılında Mülteci Sorunlarının Özel Yönlerini Kapsayan Afrika Birliği Konvansiyonunu kabul etmiştir fakat hala

‘Yeni gelişlerin azaltılmasındaki anahtar, Libya’nın elinde bulunuyor.’

Eylül 2010 tarihinde, Malta’daki Hal Far Hangar’ı yöneticisi, mültecilerin, sığınmacıların ve göçmenlerin gelişleri hakkında konuşuyor

ABDİ MAHMUD

Abdi Mahmud, Temmuz 2010 tarihinde Malta’ya ulaştığında 23 yaşındaydı. Uluslararası Af Örgütüne, Alshabab silahlı grubu tarafından abisi öldürüldükten sonra, Mayıs 2009’da Somali’yi terk ettiğini söyledi. Özellikle, ülkenin güneydoğusundaki Kufra’da gözetimine alındıktan sonra, sürekli bir korku içinde yaşadığı Libya’ya ulaştı. Orada, yaklaşık 70 kadar başka erkekler ile birlikte bir hücrede tutulmuş ve sürekli dövülmüş. Bir defasında, su isteğine cevap olarak, gardiyanlar onu dışarı çıkardı, ağzına bir su hortumu soktular ve çeşmeyi açtılar. Onlara durmaları için yalvardığında, sopalarla öyle kötü şekilde dövüldü ki, sırtında hala izlerini taşıyor. Serbest kalmasından sonra, sürekli olarak, polisin evine baskın yapabileceği endişesini duydu. Geçimini sağlamak için ara sıra çalıştı, fakat Libya’lı işverenler her zaman ödeme yapmadı. Koruma talep etmek için gideceği hiçbir yeri yoktu. Trablus’taki BMMYK bürosuna ulaşmayı denediğini, fakat bir Libya’lı muhafız tarafından kovulduğunu söyledi. O zaman, Avrupa’ya denizden tehlikeli bir yolculuk yapmaktan başka fazla bir şans olmadığını hissetti ve Malta’ya geldi.

yıllar boyu tekrarlanan vaatlere rağmen, sığınma prosedürlerini çıkarması gerekiyor. Hiçbir sığınma sistemi olmadığı için, hiç kimse, sığınma için başvuramıyor. Bu durum, Somaliler de dâhil olmak üzere, Libya’daki binlerce sığınmacıyı ve mülteciyi, yasal bir belirsizlik içinde bırakmakta ve gerçek bir işkence riski ve diğer insan hakları ihlalleri ile karşılaştıkları yerlere zorla geri gönderilecekleri olasılığını arttırmaktadır.

Uluslararası Af Örgütü, Güney ve Merkez Somali’ye tüm zorunlu geri dönüşlere karşı çıkmaktadır, ve Somalilerin çoğunluğuna sığınma veya Uluslararası korumanın bir diğer biçiminin verilmesi gerektiğine inanmaktadır. Mayıs 2010 tarihinde, BMMYK, Somali’den gelen Sığınmacıların Uluslararası Koruma İhtiyaçlarını Değerlendirme Kılavuzunda: “Güney ve merkez Somali’nin büyük bölümünde ve Somaliland ve Puntland’ın bazı bölümlerindeki ciddi ve yaygın insan hakları ihlalleri ve devam eden silahlı çatışma ve güvensizlik ele alındığında, BMMYK, birçok Somalili sığınmacının, Uluslararası korumaya ihtiyaç duyduğunu kabul ettiği” belirtilmektedir.

Düzensiz göç ve gözaltının suç olarak sayılması

Düzensiz bir şekilde, örneğin uygun bir vize olmaksızın veya gayri resmi sınır karakolları kanalıyla, Libya’ya giren, orada kalan veya terk eden herhangi bir yabancı millet, adli takibat ile karşı karşıya kalır. Libya mevzuatı, bu tür kişilere, göçmenler ve mülteciler, kaçakçılık kurbanları veya Uluslararası korumaya muhtaç diğerleri arasında ayırım yapmaksızın, suçlu muamelesi yapar. Temmuz 2010’da, yeni bir kanun – Düzensiz Göçle Mücadele Eden – açıklanmıştır. Düzensiz göçmen olarak değerlendirilenlerin, sınır dışı edilmesinin takip ettiği, belirsiz bir gözaltına imkân verir. Gözetimine alınanlar, gözaltına alınma veya sınır dışı edilme kararlarının gerekçelerine itiraz edemezler.

Son yıllarda, Libya’lı yetkililer, aşırı kalabalık ve sağlıksız şartlardaki gözaltı merkezlerinde, düzensiz göçmen olarak değerlendirilen Somaliler de dâhil, binlerce kişiyi tutmaktadırlar. Neredeyse tamamı, hiçbir şekilde, göç mevzuatını ihlal ettiklerinden dolayı ceza almamış, ne de belirsiz göz altılarına itiraz etmek için bir yol sunulmamıştır. Uluslararası Af Örgütü, üç yıldan bu yana tutulmuş

6 kişilerin olduğu vakaları belgelemiştir. Gözaltına alınanların bazıları, özgürlüklerini elde etmek için gardiyanlara rüşvet vermek zorunda kalmıştır.

Sadece Temmuz 2010 tarihinde, yetkililer 4,000'nin üzerinde yabancı vatandaşı tahliye etmiş ve üç ay geçerli oturma izni düzenlemişlerdir. Bununla birlikte, insanlar, izinlerin süresi biter bitmez, gözaltının süresinin uzatılması ve sınır dışı edilmekten endişe duymuşlar, korkmuşlardır. Bu korkuları, Libya'lı yetkililer, yabancı vatandaşları eninde sonunda, "kendi ülkelerine geri dönmek" zorunda olan "geçici misafirler" olarak tanımladığında gerçeğe dönüşmüştür.

Libya'daki karar verme süreçlerinde şeffaflığın olmaması ve en çok ihtiyaç duyanların kanunların korumasının dışında kalması, Libya'daki sığınmacıları, gelecekleri hakkında belirsizlik ve korku içinde bırakmaktadır.

İşkence ve diğer kötü muamele için cezасızlık

Mülteciler, sığınmacılar ve göçmenlerin işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kalmaları, Libya'da sistemattir. En genel olarak, gözaltına alınanlar, metal kablolar veya bastonlar ile dövülmekte veya vurulmaktadır. Bazen, gardiyanlar, tıbbi tedavi talep ettikleri için veya durumlarından şikâyetçi oldukları için, onları cezalandırmak amacıyla göz altına alınanlara vururlar; diğer zamanlarda, dayak atmalar, tamamen hiçbir sebep olmadan yapılıyor gözükmektedir.

Bazı gözaltı merkezlerinde şartlar, kendi içlerinde, işkence veya diğer kötü muameleyle denk gelebilmektedir. Gözaltına alınanlara, hiçbir zaman, dışarıya çıkmaları için izin verilmemektedir. Yerde hemen hemen hiç hareket etme imkânı olmaksızın uyutulmaktadır. Güvenli içe suyu verilmemekte. Tıbbi tedavileri rutin bir şekilde, reddedilmektedir.

Kadınlar, özellikle daha korumasızlar. Daha önceden Libya'da gözaltına alınan bazı kadınlar, Uluslararası Af Örgütü'ne, çalışan kadınların her zaman hastaneye götürülmediğini anlatmışlardır. Bir vakada, anlatılanlara göre, bir kadın, göbek kordonunu, bir parça kirli metal ile kesmek zorunda kalmış. Bebeği ölü doğmuş ve hiçbir tıbbi bakım almamış.

Sa'adiya Moussa, Somalili bir kadın, Malta'da Uluslararası Af Örgütü'ne, Libya'daki Ganfouda gözaltı merkezinde, gardiyanlar onu dövdükten ve vurduktan ve yere fırlattıktan sonra, aşırı kanamaya neden

Libya'daki Zlitan gözaltı merkezi. Uluslararası Af Örgütü tarafından toplanan ifadelere göre, düzensiz göçmen olduklarına inanılan ve Zlitan'da tutulan kişilerin, hiçbir şekilde dışarı çıkmasına izin verilmiyor, aşırı kalabalık ve sağlıksız odalarda aylarca, mütemadiyen tutuluyorlar ve dövülüyorlar ve bir şekilde gardiyanlar tarafından kötü muameleyle maruz kalıyorlar. .

olarak, düşük yaptığını anlatmıştır. Hastaneye götürülmeden önce bir hafta geçmiştir.

Libyalı yetkililer için cezasızlık ortamı, işkence ve diğer kötü muamelelerin, muhtemelen devam edeceği anlamına gelir.

Kötüye kullanılacak serbestlik

Yabancı vatandaşlar, özellikle, Güney Sahra Afrikalıları, belki de hiçbir şekilde, Libya'da güven hissetmiyorlar. "Siyahlar", "hayvanlar" ve "köleler" gibi ırkçı hakaretler, sıklıkla yüzlerine haykırılmakta. Saldırganları, mağdurlarının, polise şikâyet etmeye cesaret edemeyeceklerini bildikleri için, sokakta cezası bir şekilde saldırıya uğruyorlar veya soyuluyorlar. Yabancı vatandaşların polise gittikleri, nadir örneklerde, kovuşturmaların, gerçekleştirildiği bilinmemektedir.

Güvensizlik hissi, tutuklama yapmak için veya basit bir şekilde eşyalarını yağmalamak için evlerine sıklıkla yapılan polis baskınları ile derinleşmektedir. Güney Sahra Afrikalıları, ayrıca, Libyalı işverenler tarafından, istismar edilme riskini yaşarlar; birçoğu, Uluslararası Af Örgütüne, çoğu zaman maaşlarının ödenmediğini ve haklarını talep etmek için hiçbir araçları olmadığını söylemiştir.

İrkçılıkla mücadele etmek yerine, Libyalı yetkililer genellikle alenen "Afrikalıları" suç ve hastalıkların yayılması ile sorumlu tutmaktadırlar.

ABBAS AHMED SAHEL

Abbas Ahmed Sahel, 17 Temmuz'da afm gemisi ile kurtarılmış ve Malta'ya götürülmüştür. Uluslararası Af Örgütü'ne, silahlı gruplar tarafından karısı öldürülüp kendisi de yaralandıktan sonra, 2009 yılının başlarında Somali'den kaçtığını anlattı. 11 ayı, çeşitli gözaltı merkezlerinde olmak üzere, Libya'da 18 ay geçirmiş, Kufra'da, yiyecek ve ilaç istediği için, gardiyanların onu dövdüğünü ve üzerine kaynar su döktüklerini söyledi. Yanıkların bir sonucu olarak, bacağı şiştikten sonra bile, hiçbir tıbbi tedavi almamış. Yerde bir şiltenin üzerinde uyumak, tuvalettaki bir hortumdan su içmek zorunda kalmış, ve hiçbir zaman dışarı çıkmasına izin verilmemiş.

© Gabriele del Grande

MALTA: GÖZALTI, YOKSULLUK VE TECRİT

2002 ile Mayıs 2009 tarihleri arasında, İtalyan devriye gemilerinin, denizde, üçüncü dünya ülkeleri milletlerinin yollarını kestiği zaman, yaklaşık 13,00 kişi, Libya'da gemi ile Malya'ya gelmiştir. Çoğunluğu Somali'den, fakat bazıları Eritre, Sudan ve diğer Güney Sahra Afrika ülkelerinden yola çıkmıştır. Resmi Yetkilere göre, Temmuz 2010'da Malta'da yaşayan 4,000 civarında yabancı vatandaşı, Afrika kıtasından gelmiştir.

Büyük göç akışları, Malta gibi ufak bir ülke için sorunları ortaya çıkartırken, Malta'yı, Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonunu da içeren, Uluslararası ve bölgesel insan hakları kanunu kapsamındaki yükümlülüklerinden de muaf tutmamaktadır.

Zorunlu Gözaltı

Libya'daki büyük sıkıntıları ve tehlikeli deniz yolculuklarından sonra, birçok sığınmacı ve göçmen, Malta'nın güvenli bir cennet olacağını ummuştur. Bunun yerine, vardıklarında gözaltına alınarak, hayvanlar gibi muamele görmüşlerdir. Malta mevzuatı kapsamında, düzensiz bir şekilde

Gelen herhangi bir kişiye, yer değiştirme emri düzenlenir ve zorunlu gözaltına tabi tutulur. Gözaltının azami süresi belirtilmezken, devlet politikası, talepleri daha önceden belirlenmediği müddetçe, sığınmacıların, 12 aya kadar gözaltında tutulabileceği şeklindedir. Sığınma başvurusu yapmamış ve talepleri reddedilmiş olan göçmeler, 18 aya kadar gözaltında tutulabilirler.

'Neden gözaltına alındım? Ben bir hırsız, bir katil, bir suçlu değilim. Hayvanlar gibi yaşıyoruz ...'

Malta'daki Safi Kışlasındaki Sudanlı mülteci, Eylül 2010

Ufak çocuklar ve hamile kadınlar da dâhil, savunmasız kişiler, gerekli düzenlemeler yapıldıktan itibaren, gözaltından salıverilmişlerdir. Yine de, zihinsel sağlık problemleri olan insanlar gibi, daha az gözle görülür "zayıf noktaları" olan kişilerin korunmasına dair prosedürler, yetersizdir, ve zayıf olarak tanımlananların ihtiyaçları, yeterli şekilde ele alınmamıştır.

Üst: Koşulları berbat olduğu, Hal Far Çadır Köyü Sağ: Yaklaşık 16 ile 20 kişinin tek bir metal konteynır'ı paylaştığı; tuvalet gibi, özel ve temel şeyler yoksun oldukları, Hal Far Hangarı.

Maltalı yetkililer, zorunlu gözaltını, güvenlik gerekçeleri ile haklı göstermektedirler. Sığınmacıların ve düzensiz göçmenlerin gözaltına alınmasının, son çare olarak sadece en istisnai durumlarda haklı gösterilebileceğini belirten Uluslararası ve Avrupa standartlarına rağmen, hiçbir alternatif korumacı olmayan tedbir mevcut değildir. Ayrıca, yasal olması için, gözaltı her bir bireyin durumunun, eksiksiz bir değerlendirmesine gerek duyar.

Malta'nın, "göç suçlarından" gözaltına alınmış kişiler için gözaltını savunacak etkin yasal çözümleri yoktur. Sonuç olarak, Temmuz 2010'da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Louled Massoud ile Malta'nın davasında, Malta'yı, Avrupa İnsan Hakları Anlaşmasının 5. Maddesini ihlal ettiğine karar vermiştir.

Açık uçlu yer değiştirme talimatları, vizesiz veya ilgili belgeleri olmaksızın Malya'ya birisinin gelmesinden itibaren düzenlenir. Buna göre, reddedilen sığınmacılar, Malta'ya gelmelerinden aylar veya yıllar sonra yer değiştirebilirler, diğer yandan, yer değiştirmeye itiraz etme hakları, sadece sınırlı bir zaman süreci içinde kullanılabilir. Pratikte, uygulama noktasında bir itiraz, genelde mümkün değildir.

koruma verilmiş olup, resmi organ, sığınma taleplerinin incelenmesinden sorumludur.

2009 ortalarından itibaren, geliş sayısındaki azalma, eni sığınma taleplerini incelemek için gereken süreyi düşürmüştür. Örneğin,

Temmuz 2010'da Malta'ya ulaşan 28 Somaliliye, iki ay içinde Uluslararası koruma sağlanmıştır.

Bir diğer olumlu gelişmede, Mülteci Komiseri, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Etiyopya ve Sudan'dan gelen vatandaşların reddedilen

NASRA WARSAME

2010 yılı Eylül ayı ortalarında, Etiyopya, Somali ve Sudan gelen vatandaşlar dâhil, 95 kişi, "göç ihlalleri" nedeniyle gözaltına alınmıştır. Gözaltı şartları, yenilemeler ve 2009 ortalarından bu yana gelişlerin sayısının düşmesi nedeniyle, düzelmiştir. Yine de, Malta'da "göç ihlalleri"ne yönelik faaliyet gösteren tek gözaltı merkezi olan, Safi Kışlasında tutulan kişiler, Uluslararası Af Örgütüne, hayvanlar gibi muamele görmekte olduklarını, zihinsel sağlık problemleri yaşadıklarını, ve konularını değiştirmek için çaresiz olduklarını anlatmıştır.

Yetersiz Sığınma Prosedürü

2002 ve 2010 yılları arasında, Malta'da 6.000'in üzerindeki kişiye, Mülteci Komiseri tarafından bir çeşit

Nasra Warsame, 20 yaşında Somalili bir kadın, yanından bebeği ile birlikte, 17 Temmuz'da, afn gemisi tarafından kurtarılmıştır. Malta'ya vardığında, check-up için bir hastaneye götürülmüş ve ondan sonra da, aileleri için Açık Hal Far Kabul Merkezine nakledilmeden önce, yaklaşık beş gün kadar Safi Kışlasında gözaltında tutulmuştur. Çocuğu için, gündüz bakımı olmaksızın çalışamayacağını düşündükçe, Malta'daki geleceği ile ilgili endişe duymaktadır.

Buna rağmen, Agdebia, Zlitan, Ganfouda ve az-Zawiya gözaltı merkezlerinde tutulduğu, Libya'da kaçmış olduğu için memnuniyet duymaktadır. Oradaki koşulları, "dehşet verici" olarak tanımlamış, fakat kendisini bir köle gibi hissettiği, Zlitan'ı işaret etmiştir. O dönem hamileydi ve

ve penceresiz hücrelerini, diğer 40 kadın ile paylaşmıştır. Dışarı çıkamıyorlardır ve hücrenin içindeki tuvalette aynı musluktan su içmek ve yıkama yapmak zorundaydılar. Kadınlara herhangi bir tıbbi bakım veya sıhhi ürün temin edilmediğini söyledi. Nasra Warsame, bir defasında, hücre arkadaşlarının gardiyanlardan yardım istediklerini çünkü kustuğunu söyledi. Gardiyanlar, onu meydanın içine kadar sürükleyerek karşılık vermişler, sonra aşağılamışlar ve yaklaşık bir saat onu dövmüşlerdir. Ailesi tarafından gönderilen parayla, bir gardiyana 1,000\$ ödedikten sonra, serbest bırakılmıştır. Doğrum yaptıktan sonra, Libya'yı terk etmeye karar vermiş, fakat kocası olmadan seyahat etmek zorunda kalmıştır, çünkü her ikisi için 1,200 \$'lık geçiş ücretini karşılayamamışlardır.

Üst: Hal Far Hangar'ında, şartların temel hijyenden yoksun olduğu, bu geniş penceresiz metal hangar içinde, yüzlerce yabancı vatandaşa yer verilmiştir. Hangar, artık, insanların barınması için kullanılmamaktadır. **Sağ:** Hal Far'daki bir adam, büyük uçak hangarında, uyurken onu ısırarak büyük farelerin bacaklarında bıraktığı izleri, Uluslararası Af Örgütü heyetine gösteriyor. **Sağda En son:** Hal Far Çadır Köyündeki bir Çadırın içi, çadır bezindeki delikleri ve sıkışık yaşam şartlarını gösteriyor.

iddialarının bir miktarını kendi geldikleri memleketlerindeki gelişmeler ışığı altında tekrar ele almaya karar vermiştir.

Yine de, reddedilen sığınmacıların, etkin bir şekilde başvurma hakları etrafında tereddütler kalmıştır. Örneğin, reddedilen sığınmacıyı karara başarılı bir şekilde itiraz etme imkânından yoksun bırakarak, olumsuz kararlar yeterli şekilde gerekçelendirilmemiştir. İlave olarak, sığınmacılar ve onların avukatlarına, dava dosyasına tam erişim hakkı verilmemiştir.

Daha da ötesi, Mülteci İtirazlar Kurulu, oturumlarını kapalı kapılar ardından düzenlemektedir ve 2002 ve 2008 arasında sadece dört davada aksine karar aldığı kaydedilmiştir.

Açık merkezler ve kötü koşullar

Gözetim altında mümkün olan en uzun süreyi geçirdikten veya korumanın belirli bir şekli verildikten sonra, bireylere açık merkezlerde yerler tahsis edilir. Birçok merkez, Sığınmacılar Yardım Ajansı tarafından yönetilmektedir ve bekâr kadınlar, aileler ve velisi olmayan küçük çocuklar için özel olarak yapılmış tesisler içerir. Merkezlerin hiç birine, yeterli personel atanmamıştır; özellikle, tıbbi ve sosyal yardım çalışanlarından yoksundurlar. Kalanlar aşırı kalabalıktan, kötü sağlık hizmetleri, mahremiyetin olmaması ve sosyal faaliyetlerin eksikliğinden şikâyet etmektedirler

Uluslararası Af Örgütü, birlikte, 1,000'in üzerinde kişiyi barındıran, Hal Far Hangarı ve Hal Far Çadır Köyü'ndeki içler acısı şartları gördür. Her bir metal konteynır veya çadır içinde, akarsuya doğrudan erişim olmaksızın, 16 ile 20 arasında insan yaşamaktadır.

Hiçbir düzgün sağlık hizmetleri imkânları mevcut değildir ve barınanlar her bir merkezdeki yaklaşık 15 tuvalet ve duşu paylaşmaktadırlar. Hal Far Çadır Köyündeki tahmini 45 çadır yırtıktır ve yağmur ve soğuktan yetersiz koruma sağlar.

Bu şartlar, kaynak yetersizliği ile haklı gösterilemezler. Hükümet yetkilileri, Uluslararası Af Örgütüne, açık merkezlerin, süresiz bir şekilde kalmaları ve yardımlara bağlı olmaları için insanların "aklını çelen" "çekici etkenler" olmaması gerektiğini anlatmıştır. Aynı zamanda, ne yazık ki, Malta toplumuna bu kişilerin entegre edilmesi için hiçbir çaba gösterilmemektedir.

Çalışmasına izin verilebilecek birçok barınan kişi, iş bulamamakta ve birkaç eğitim imkânı sunulmaktadır. Haftada üç defa kaydetmeleri şartıyla aldıkları 130 € civarındaki aylık nafaka ile yaşamak zorundalar. Merkezler, genellikle, ticari merkezlerden çok uzağa kurulduklarından dolayı, bu durum, onların iş arayışlarına daha fazla engel olmaktadır. Cezaî bir önlem olarak görülen şey, diğer AB üyesi devletlere sığınma için başvurmaya teşebbüs ettikten sonra Malta'ya geri dönenler için, aylık nafaka 80€'ya düşürülmektedir.

© Uluslararası Af Örgütü

Her ne kadar resmi politika, barınanların, açık merkezlerde bir yıla kadar kalma hakkına sahip olduklarını öngörse de, birkaç Maltalı görevli Uluslararası Af Örgütüne, onların “Malta toplumu üzerinde bir yük” haline gelmelerini istemediklerini öne sürerek, hiçbir barınanın kovulmadığı hususunda garanti vermiştir. Maltalı yetkililer, mülteci olarak kabul gören veya bir başka şekilde Uluslararası koruma gereksinimindeki barınanlar için, aktif bir şekilde, ABD’de yerleştirme yerleri veya diğer AB üye devletlerde yer değiştirme imkânları bulmak için gayret etmektedirler, fakat onların ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının, Malta içinde sağlanması için bir çaba göstermemektedirler. Binlercesi, iç karartıcı bir gelecekle terk edilmiştir.

SOMALİ İNSAN HAKLARI SAVUNUCUSU

Mohamed İsmail (gerçek ismi değil), bir insan hakları savunucusu, Al-Shabab silahlı grubundan gelen ölüm tehditlerinin ardından Temmuz 2008’de Somali’yi terk etmiş. Korkmuştu, çünkü birkaç Somalili insan hakları savunucusu öldürülmüştü. Kenya, Uganda, Sudan ve Libya kanalıyla uzun bir yolculuktan sonra, Ocak 2009’da son olarak Malta’ya ulaştı. Bir Malta askeri devriye gemisi tarafından denizden kurtarıldı ve ondan sonra Ta’ kandja’daki bir gözaltı merkezine nakledildi. Gözaltındaki yedi ayı boyunca, depresyon geçirdi. Dışarıdaki alanlara erişimi yoktur ve üç duş ve iki tuvaletin yer aldığı bir hücreye diğer 48

adamla birlikte hapsedilmişti. Çoğu geceler, Somali’deki annesi, karısı ve altı çocuğunu merak ettiğinden, uyuyamamıştır.

Koruma verildiğinde ve Hal Far Hangar’ına nakledildiğinde, diğer 450 kişi ile birlikte penceresiz metal hangar içinde yerdeki bir şiltede uyudu. Temizlik durumları o kadar kötüydü ki, geceleri onu farelerin ısırıldığını anlattı. Şuan diğer 15 erkek ile birlikte, bir konteynırda yaşıyor. Mülteci Komiserliğinin, onu mülteci olarak kabul etmeme kararına itiraz ediyor. Uluslararası Af Örgütüne, şunları söyledi; “Somali’de insan haklarını savunuyordum, şimdi birisinin benim haklarımı savunmasını bekliyorum.”

Ön kapak: Bir İtalyan devriye gemisi, onları denizde “kurtardıktan” sonra, mültecileri, sığınmacıları ve göçmenleri Libya’ya geri getiriyor. İtalyan devriye gemileri tarafından, Uluslararası sular da dâhil, denizde yolları kesilen üçüncü dünya ülkeleri vatandaşlarının, kendi topraklarında karaya çıkmalarını kabul etmiştir. © AP Photo/Abdel Magid al Fergany

GEREKEN EYLEM

İç İşlerinden Sorumlu Avrupa Komisyon üyesine yazın, ve ondan aşağıdakileri yapma çağrısında bulunan:

- göç ve sığınma alanında Libya ile yapılan anlaşmaların, ve bu anlaşmaların uygulanmasının, sığınmacılar, mülteciler ve göçmenlerin haklarına tüm yönleriyle saygı göstermesini, ve yeterli koruma standartlarının, bu anlaşmalar içinde saygın bir yeri olmasını ve pratikte de yerine getirilmelerini temin etme;
- keyfî gözaltı ve yer değiştirme ile ilgili, sığınmacıların kabul şartları ile ilgili, ve etkin sığınma tespit prosedürleri ile ilgili, Temel Haklar Bildirgesi de dâhil, Uluslararası insan hakları standartlarına, ve ilgili AB kanuna Malta’nın uymasını temin etme;
- özellikle sığınmadan faydalanma ve zulüm ve diğer ciddi insan hakları risklerinin mevcut olduğu yerlere zorunlu geri gönderilmeye karşı koruma ile ilgili, Uluslararası insan hakları ve mülteci kanun ve standartlarına arama ve kurtarma çalışmalarının uymasını temin etme.

Şu adrese yazınız:

Cecilia Malmström
İç İşlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi
Avrupa Komisyonu
B-1049 Brüksel

cecilia.malmstrom@ec.europa.eu
Hitap: Sayın Komisyon Üyesi

Uluslararası Af Örgütü de, ayrıca, aşağıdaki tavsiyelerde bulunmaktadır:

Libyalı yetkililere:

■ Mültecilerin Statüsüne dair 1951 Konvansiyonu ve onun 1967 tarihli Protokolünü kabul edin, Uluslararası kanun ve standartlara uygun sığınma mevzuatını kabul edin, ve daha fazla gecikmeden, BMMYK ile bir mutabakat anlaşması imzalayın;

■ sadece, belirgin bir şekilde yasal veya ilgili Uluslararası insan hakları ve mülteci kanun ve standartları ile paralel olan bireysel bir karara dayanarak herhangi bir sığınmacı veya göçmenin gözaltına alınmasını garanti etmek üzere mevzuatları değiştirin;

■ yasal danışman veya yorum hizmetleri ile mültecilerin, sığınmacıların ve göçmenlerin haklarını garanti edin, ve gözaltına alınmaları ve sınır dışı edilmelerinin yasa dışılığına itiraz etmek hakkına sahip olmalarını temin edin;

■ göçmenleri, şiddetten, tehditlerden, sindirme ve istismardan koruyun; Libyalı kanun uygulayıcı kurumlar tarafından mültecileri, sığınmacılar ve göçmenlerin maruz kaldığı işkence ve diğer kötü muamele iddialarında tam, bağımsız ve tarafsız soruşturmalar düzenleyin; ve devlet görevlileri veya özel şahıslar olsun veya olmasınlar, tüm sorumlu olanlara adalet getirin; ve

■ zulüm ve diğer ciddi insan hakları risklerinin mevcut olduğu bir ülkeye, her ne durum olursa olsun, Uluslararası koruma ihtiyacı olan kişileri geri göndermeyin.

Maltalı yetkililere:

■ özellikle sığınmadan faydalanma ve zulüm ve diğer ciddi insan hakları risklerinin mevcut olduğu yerlere zorunlu geri gönderilmeye karşı koruma ile ilgili, Uluslararası insan hakları ve mülteci kanun ve standartlarına arama ve kurtarma çalışmalarının uymasını temin etmek için gerekli adımları atın;

■ sığınmacıların ve düzensiz göçmenlerin zorunlu gözaltı uygulamasını sonlandırın ve AB standartlarının yanı sıra, Uluslararası insan hakları ve mülteci kanunlarına paralel olarak gözaltına alınma ve yer değiştirmeye itiraz etmek için etkin çözümleri temin edin;

■ ilgili Uluslararası standartları karşılayan gözaltı ve açık barınma merkezleri için işletme standartlarını kabul edin ve uygulayın;

■ barınanların, özellikle de korumasız kişilerin, ihtiyaçlarının, yeterli şekilde ele alınmasını temin etmek için, açık merkezlerde yeterli sayıda sağlık personeli ve çalışanı sağlayın;

■ uluslar korumanın seçilebilme niteliğine dair kararların, Uluslararası insan haklarına ve mülteci kanuna uygun olmasını; temyiz gidenlere ve onların avukatlara, ilgili dokümantasyona erişim hakkının verilmiş olduğunu; ve başvuruların, sığınmacının huzurunda ele alınmasını sağlayın;

■ sığınmacılar, mülteciler ve göçmenlerin, kendi ekonomik, sosyal ve kültürel haklarını kullanabilmelerini sağlayın.

AMNESTY
INTERNATIONAL

Uluslararası Af Örgütü, insan haklarının ağır istismarlarını sonlandırmak için mücadele veren, 150’den fazla ülke ve bölgede, 2,8 milyon destekçi, üye ve eyleminin global bir hareketidir.

Vizyonumuz, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve diğer Uluslararası insan hakları standartlarında saygın bir yere konulmuş tüm haklardan herkesin faydalanmasıdır.

Biz, herhangi bir hükümet, siyasi ideoloji, ekonomik çıkar veya dinden bağımsız ve tamamen üyelerimiz ve kamu bağışları ile fonlanmaktayız.

indeks: Reg
01/004/2010 İngilizce

Aralık 2010

Uluslararası Af Örgütü
Uluslararası Sekreteryaya
Peter benenson House
1 easton street
Londra WC1X
OdW
Birleşik Krallık
www.amnesty.org